

Δ ε ύ τ ε ρ ο ς Κ ό δ ι κ α ς

I

Ὁ Κώδικας αὐτός εἶναι ἐκ χάρτου, διαστάσεων 0,29 X 0,15 καί ἔχει ἐξωτερικό στερεό χαρτῶο περίβλημα-μέ δερμάτινη ράχη-πάνω στό ὁποῖο εἶναι γραμμένη ἡ χρονολογία: 1903

Φέρει μία ἀρίθμηση κατά σελίδας, κανονικά μέχρι τέλους, χωρίς καμμιά σελίδα λευκή (ἀγραφή).

Σελίδες συνολικά 122, γραμμένες μέ κοινή μελάνη

II

Διατρεῖται σέ τρία μέρη

I.-Τό πρῶτο μέρος

Ἀπό τήν σελίδα 3 ἕως τή σελίδα 13. Καταγράφονται καί αὔξοντα ἀριθμόν καί χρονολογική σειρά. Τά εἰσερχόμενα καί ἐξερχόμενα ἔγγραφα, μέ ἀκριβή περίληψη τοῦ περιεχομένου των.

Εἶναι δηλαδή τό πρωτόκολλον τῆς I. Μητροπόλεως Κασσανδρείας στά 1903

2.-Τό δεύτερο μέρος

Φέρει τήν γενικήν ἐπιγραφήν "Κληροκόλων καί Μοναχολόγιον", καταλαμβάνει δέ τίς σελίδες ἀπό 14 ἕως 96

Στό μέρος αὐτό:

1.-Περιγράφονται μέ λεπτομέρειες οἱ Ἐκκλησίες-καί τά ἐξωκλήσια-δῶν τῶν κομποπόλεων καί κυρίως πού ὑπάγονται στή Μητρόπολη Κασσανδρείας

2.-Ἀναφέρονται τό Σχολεῖον κάθε χωριοῦ, μέ τόν τύπον καί τό εἶδος τοῦ Σχολείου-Νηπιαγωγείου, Δημοτικόν, Ἀστικόν-μέ περιγραφή τοῦ χώρου ὅπου εἶναι κτισμένο καί μέ ἀναγραφή τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν κάθε τάξεως τοῦ Σχολείου.

3.-Καταχωροῦνται τά ὀνόματα τῶν κληρικῶν-μέ βιογραφικό σημεῖωμα γιά τόν καθένα-τῶν ἱερουργούντων στά "χωριά" τῆς I. Μητροπόλεως Κασσανδρείας

4.-Καταγράφονται οἱ "διδάσκαλοι" κάθε χωριοῦ, μέ πλήρη βιογραφία ἑνός ἐκάστου, πού ὀλοκληρῶνει ἡ ὑπογραφή τοῦ βιογραφομένου

5.-Μνημονεύονται τά ὀνόματα τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους πού κατάγονται ἀπό τά χωριά τῆς Χαλκιδικῆς καί ἐγκαταβιοῦν στίς I. Μονές, στίς Σκήτες καί στίς Καλύβες τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς καί στίς Καρυές.

6.-Ἀπογράφονται λεπτομερῶς τά κτήματα πού ἀνήκαν σέ κάθε Ἱερόν Ναόν, σέ κάθε σχολεῖο. Καί ἡ ἀπογραφή αὐτή, ἀποτελεῖ ἕνα πλῆρες κτηματολόγιον μέ τήν περιγραφήν τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν: εἰς

"οικίας", εις "χωράφια", εις "ἀμπελοτόπους" ἢ "συκαμενεῶνας" κ.λ.π.
(αἱ λέξεις αὐτές, μέσα σέ εἰσαγωγικά)

3.-Τό τρίτο μέρος:

Καλύπτει τόν χῶρο τῶν σελίδων 97 εἰς 122 καί καταμερίζεται
εἰς δύο κεφάλαια.

Πρῶτο κεφάλαιο:

Σ' αὐτό ἀριθμοῦνται καί κατανοοῦνται τὰ Μετόχια τῶν Μονα-
στηριῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους μέ τά ὅποια ἦταν τότε κατεσπαρμένη ἡ
Νότιος Χαλκιδική (Καλαμαριά, Κασσάνδρα Σιθωνία).

Μέ τήν περιγραφή τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι ἑνός ἁγίου πού
εἶχε, φυσικά, κάθε Μετόχι.

Μέ τοὺς Μοναχοὺς-καί τόν τόπο τῆς προελεύσεώς των-πού ἀπα-
σχολοῦνται στά Μετόχια, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ο Ἰ κ ο ν ὀ μ ο ν, ὅπως
λεγότανε ὁ πρῶτος τῆ τάξει. Μέ τίς οἰκίες καί τίς καλύβες κάθε
Μετοχιοῦ. Μέ τόν ἀριθμό τῶν "ἀλογοφοράδων", βοῶν καί αἰγοπροβάτων
τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Μετοχιοῦ, καί, παράλληλα, μέ τόν ἀριθμό τῶν
οἰκογενειῶν τῶν "Ζευγιτῶν", δηλαδή τῶν κολλήγων.

Δεύτερο κεφάλαιο:

Σ' αὐτό ἀναφέρονται καί περιγράφονται τὰ τ σ ι φ λ ῖ -
κ ι α τῶν Τούρκων Μπέηδωνσῆ Νότιο Χαλκιδική, μέ τίς γειτονικές
σ' αὐτά "Ὄθωμανικές συνοικίες-Μαχαλάδες".
Οἱ τρεῖς λέξεις μέ εἰσαγωγικά. καί μέ τόν ἀριθμόν τῶν σπιτιῶν
κάθε "μαχαλοῦ".

III

Δειγματοληπτικά, ἀναφέρω ἐδῶ τὰ παρακάτω κείμενα:

A

'Από τό πρῶτο μέρος, τό πρωτόκολλο

Είναι πολύτιμα τὰ στοιχεία πού μας δίνει ὁ Κώδικας αὐτός.

Ἀποτελοῦν μιά οὐσιαστική συμβολή γιά τή γνώση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ τόπου καί τῆς παιδείας, τήν ἐποχὴν ἐκείνην καί εἶναι, γενικῶς, σημαντικώτατα διά τήν Ἱστορίαν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Καί συνθέτουν, ταυτόχρονα, μιά ἐναργῆ, ἀνάγλυφη εἰκόνα τῆς κοινωνίας τῆς Χαλκιδικῆς στά χρόνια ἐκεῖνα καί τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦσαν τότες.